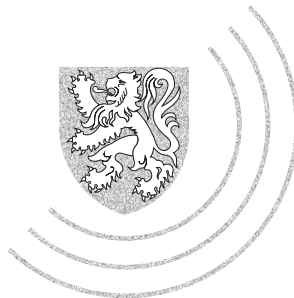

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

31 maart 2003

GEDACHTEWISSELING

**over actuele dossiers in de sector Binnenlandse Aangelegenheden,
met de Vereniging van de Vlaamse Provincies**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid
uitgebracht door de heer Cis Schepens**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jan Penris.

Vaste leden :

de heer Bart De Smet, mevrouw Veerle Heeren, de heren Boudewijn Laloo, Mark Van der Poorten ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, mevrouw Dominique Guns, de heren Cis Schepens, Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jan Penris, Christian Verougstraete ;

mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Marcel Logist ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heren Carl Decaluwe, Jan Verfaillie, Johan Weyts ;

de heren Julien Demeulenaere, Peter Gysbrechts, Patrick Lachaert, Stefaan Platteau ;

de heer Filip Dewinter, mevrouw Marijke Dillen, de heer Frans Wymeersch ;

mevrouw Hilde Claes, de heer Dany Vandenbossche ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Jan Loones.

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid hield op 18 maart 2003 een gedachtewisseling met de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) over actuele dossiers in de sector van de Binnenlandse Aangelegenheden.

De delegatie van de VVP bestond uit :

- De heer Johan Beke, voorzitter van de VVP ;
- De heer Jan Durnez, gedeputeerde ;
- De heer Raymond Van Loock, directeur van de VVP.

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Johan Beke

De heer Johan Beke : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de commissie, we vinden het belangrijk dat er een dialoog totstandkomt tussen de provincies en het Vlaams Parlement. Dit is in het verleden te weinig gebeurd.

De discussie over het kerntakendebat, die tijdens het afgelopen anderhalf jaar werd gevoerd, heeft er ons toe aangezet om die communicatie te stimuleren. De teneur van dat debat was dat de Vlaamse regering heel duidelijk kiest voor drie evenwaardige besturen met elk een eigen opdracht. Het gaat daarbij niet om ondergeschikte besturen. De gemeenschappelijke doelstelling is Vlaanderen zo goed mogelijk te besturen.

De provincies zouden iets meer aan bod moeten kunnen komen, ook in het Vlaams Parlement. Als provincies in het nieuws komen, is dat meestal om negatieve redenen. Ik verwijs hierbij naar de problemen met het Provinciefonds en het Investeringsfonds.

De eerste zaak die ons aanbelangt, is het nieuwe ontwerp van provinciedecreet. De regering wenst dit ontwerp samen met dat over de gemeenten te behandelen en het ook samen te finaliseren. Dat is een goede optie, maar ze heeft ook enkele nadelen. Er is bijvoorbeeld een te grote parallel tussen beide. Vaak stond in het ontwerp van provinciedecreet 'gemeente'. Natuurlijk zijn een aantal zaken gelijklopend, maar toch zijn er een aantal fundamentele verschillen.

De focus werd gelegd op het ontwerp van gemeentecode, dat werd voorgelegd aan het advies van de Raad van State, en iets minder op dat van het provinciedecreet. Over het ontwerp van gemeentecode is nogal wat voorafgaand studiewerk gebeurd. Voor het andere ontwerp is dat niet gebeurd. Dat is jammer.

Het is belangrijk dat het ontwerp van provinciedecreet de huidige provinciewet niet zo maar vervangt. Het moet de mogelijkheid creëren om te zorgen voor een goed bestuur. De missieomschrijving zou duidelijker bepaald moeten worden. Verschilpunten zijn de rol van de gouverneurs en de missie- en kiesomschrijving. Daarover is er te weinig studiewerk gebeurd.

De gouverneurs treden de jongste tijd op als commissarissen van de Vlaamse regering. Op het provinciale politieke niveau blijven ze een rol spelen als voorzitter van de deputatie. Die zaak is niet uitgeklaard. Daarover moet een keuze worden gemaakt. Een ambtenaar van de Vlaamse regering zit in wezen een politiek orgaan voor. Hij wordt betrokken in de politieke discussie. Toegegeven, hij heeft geen stemrecht. De provincieraadsleden kunnen de gedeputeerden wel ondervragen. Ten aanzien van de gouverneur is er echter een probleem. Ofwel wordt gekozen om de deputatie te laten voorzitten door een provinciaal verkozenen, ofwel moet er sterk worden gesleuteld aan de impact en het toezicht van de provinciemandataris op die commissaris van de Vlaamse regering.

Een ander punt is het statuut. Er moet werk van worden gemaakt om het mandaat van het raadslid te versterken en te ondersteunen. Op gemeentelijk en provinciaal vlak werken de vertegenwoordigers dikwijls in hun vrije tijd. Ze hebben het daar soms moeilijk mee. In de provincie wordt ook overdag vergaderd. De verplaatsingen die met vergaderingen gepaard gaan, worden onderschat. Een raadslid kan al snel 2 uur onderweg zijn. Men zou kunnen kijken naar het Nederlands model. Daar maakt de vergoeding mogelijk dat een raadslid zich minstens halftijds bezig kan houden met zijn taak. Hetzelfde geldt natuurlijk ook voor gemeenteraadsleden.

Er moet tevens nog een ontwerp van kiesdecreet worden goedgekeurd. Aanvankelijk werd voorzien in een provinciale kiesomschrijving. Dit heeft voor- maar ook nadelen, want bij zo'n grote omschrijving wordt de afstand met de kiezer groter. Daarnaast ontstaat er een overwicht van de grote gebieden, waar meer zetels te verdienen zijn of waar het raadslid meer voorkeurstemmen kan halen.

Belangrijk in het ontwerp van provinciedecreet is dat de gedeputeerden de werkzaamheden van de deputatie zelf zouden kunnen regelen. Dit houdt in dat het college zelf bepaalt wie de handtekening plaatst, enzovoort. Nu is dat de gouverneur en de griffier. Vaak moeten er stukken worden ondertekend die ook politiek moeten worden gedragen.

De interbestuurlijke samenwerking is een ander belangrijk punt. Het decreet op de intergemeentelijke samenwerking biedt mogelijkheden voor het lokale bestuur om zich te versterken. We pleiten voor een interbestuurlijke samenwerking. Ze moet de mogelijkheid bieden dat de lokale besturen, maar ook privé-partners, op een duidelijke manier kunnen samenwerken binnen een juridisch kader.

Openbaarheid is belangrijk. Dit mag er echter niet toe leiden dat in het decreet de rechten van de individuele burger groter zijn dan die van het individuele raadslid. Er moet worden gezocht naar een gezond evenwicht.

Wat het ontwerp van kiesdecreet betreft, betreuren we het dat de provincies weinig werden gehoord. In regeringskringen wordt wel gezegd dat er eerst werk wordt gemaakt van het ontwerp van gemeentetecreet. Het zou beter zijn als de provincies van meet af aan bij de zaak zouden worden betrokken.

De wetgeving op de kerkfabrieken is een ander probleem. We hebben via de pers vernomen dat de provincies financieel zullen moeten bijdragen in de moskeefabrieken. Men kan erover discussiëren of dat een goede optie is. We hebben hierover een brief geschreven aan de bevoegde minister. Tot op heden hebben we echter nog geen antwoord gekregen.

De bijdragen voor de moskeeën betekenen een bijkomende last voor de provincies. Ik wens het fabeltje over de rijke provincies uit de wereld te helpen. Het klopt namelijk niet. Met name de provincie Antwerpen heeft het op dit moment moeilijk. De andere provincies zullen volgen.

Wat er gebeurd is met het Provinciefonds ligt ons nog zwaar op de maag. In 2000 was er plots een miljard frank verdwenen. Daarvoor werden er argumenten gebruikt maar achteraf werd toegegeven dat er een foute redenering werd gehanteerd. Het kwaad is echter geschied. Het Gemeentefonds was de gelukkige winnaar. Nadien is het verhaal verder gegaan via het Investeringsfonds. De provincies hebben bij het fonds geen trekkingsrecht meer.

Men mag de financiering van het provinciebestuur niet uit het oog verliezen. Ik weet dat er verschillende argumenten zijn. Er wordt gezegd dat het Gemeentefonds een fonds is dat moet zorgen voor een herverdelende rechtvaardigheid. De provincies moeten echter nog steeds taken vervullen in wat we koppelsubsidies noemen. Ik denk daarbij aan monumentenzorg. We moeten verplicht betalen zonder dat we een wezenlijke inbreng hebben.

Het toezichtdecreet op de provincies werd onder tussen gewijzigd. Dat is een goede zaak. Dit houdt in dat de provincies net zoals de gemeenten voor een deel ontvoogd zijn en dat ze qua begroting gemakkelijker kunnen werken. We waarderen dat.

Het doel van het kerntakendebat is te komen tot een beter bestuurd Vlaanderen en de betrokken bestuursniveaus hun specificiteit toe te vertrouwen en te laten invullen. Het accent ligt daarbij op het lokale vlak. De provinciebesturen moeten ook de kans krijgen om als bovenlokaal bestuur streekgerecht hun inbreng te doen.

We zijn ingegaan op de uitnodiging om deel te nemen aan het kerntakendebat. We hebben dat grondig voorbereid via een congres. We hebben ongeveer 54 kerntaken overgehouden. Tot onze verbazing hadden de andere besturen blijkbaar niet nagedacht over hun kerntaken.

De VVP heeft vastgesteld dat er conservatieve reflexen speelden bij onze bestuurlijke partners. Dit heeft soms tot discussies geleid en er zijn te weinig vragen gesteld. Daardoor zijn grijze zones ontstaan, die zweefden boven het lokale en onder het Vlaamse niveau. Volgens ons kan hun beleidsmanagement beter worden toevertrouwd aan de provinciale besturen. Wat we nu vaststellen is dat een aantal zones zullen blijven bestaan, en dat er nog zullen bijkomen. Het waterdecreet bijvoorbeeld zal er voor zorgen dat er 90 nieuwe waterschappen gecreëerd zullen worden. De vraag is hoe die moeten worden bestuurd. Daarover is te weinig nagedacht.

Provincies behartigen taken van een bovenlokaal belang. Ook de gemeenten vragen daarom. Er bestaat soms een misverstand tussen wat hun vertegenwoordigers zeggen en wat we ervaren op het werkveld. De provincies hebben in de gebiedsgerichte werking een trekkersrol te vervullen. Subsidiariteit is een belangrijk principe, maar ook efficiëntie en democratische controle moeten een rol spelen.

Het kerntakendebat is de laatste tijd wat stilgeval len. De VVP heeft het signaal gegeven dat het geen

belangstelling meer heeft als de gesprekken op die manier worden voortgezet. Als er wordt ingestemd met akkoorden en achteraf blijkt dat men daarop terugkomt, dan is dat toch onbehoorlijk. We hebben de wens uitgesproken om op een constructieve manier voort te werken. Het gesprek gaat nu verder en rond Pasen zou het bestuursakkoord worden gesloten.

De VVP heeft nog een aantal dossiers waaraan moet worden gesleuteld. In het subregionaal samenwerkingsverband zien we een belangrijke taak weggelegd voor de provincies, maar hun rol daarin werd teruggedroefd door de Vlaamse regering. In het afvaldossier krijgen de provincies een coördinerende rol toebedeeld, maar wat houdt dat dan in ? Het plattelandsbeleid is een typisch bovenlokaal dossier. Wat belet dat het wordt toevertrouwd aan de provincies ? In het integraal waterbeleid en de regiobenadering inzake welzijn en cultuur worden vaak verschillende begrippen gehanteerd waardoor soms anomalieën ontstaan.

Ik pleit ervoor dat er op het parlementaire decreetgevende vlak in de toekomst meer aandacht is voor de provincies. Onlangs werd een voorstel van decreet ingediend inzake een regeling voor de gemeentelijke autonome bedrijven met betrekking tot hun toekomstige mogelijkheid om te onteigenen. Men was blijkbaar vergeten dat er ook autonome provinciebedrijven bestaan.

Ik wil eindigen met de volgende twee bedenkingen. De VVP is momenteel niet vertegenwoordigd in de stuurgroep van het steunpunt bestuurlijke organisatie. Ik vind dit jammer omdat de twee andere bestuursniveaus wel vertegenwoordigd zijn in de stuurgroep. Deze stuurgroep is van strategisch belang in de keuze van onderzoeksopdrachten die uitgevoerd zullen worden door het steunpunt. Ik vraag mij nu reeds af hoeveel onderzoek er zal gaan in de richting van het provinciaal bestuursniveau.

Tot slot nog dit. De VVP heeft vandaag de gelegenheid gehad om enkele zorgpunten aan u op een rijtje te zetten. U heeft ook kunnen merken dat er zich op provinciaal niveau een duidelijke kentering voordoet. Provincies willen zich in de toekomst bevestigen als dynamische streekbesturen. We hopen dan ook dat jullie als Vlaamse parlementsleden daar rekening mee willen houden in jullie decretaal werk door aan de provincies daarvoor de nodige ruimte te geven. Het toekomstig provinciedecreet is daarbij een belangrijke uitdaging.

II. Vragen en opmerkingen van de commissieleden met antwoord van de VVP

De heer Bart De Smet : Mijnheer Beke, een aantal knelpunten uit uw voordracht zijn ons niet onbekend. De CD&V-fractie pleegt geregeld overleg met mensen van het provinciaal niveau. Ze signaleren ons vaak dezelfde zaken als die welke u hier hebt aangehaald. We willen die aandachtspunten ter sprake brengen in ons parlementair werk. Het is belangrijk dat de VVP haar verzuchtingen hier kan bekendmaken.

De heer Cis Schepens : Mijnheer de voorzitter, collega's, vrienden van de VVP, ik hoor dat u aan de klaagmuur staat, maar ik wil dat toch relativiseren. Het voordeel is dat er maar vijf Vlaamse provincies zijn, wat maakt dat u veel gestructureerder te werk kunt gaan. U hebt een lijvig document gemaakt over het kerntakendebat. Er stonden meer kerntaken in dan u voorheen had. Zeggen dat u niet wordt gehoord, is niet helemaal juist. We hebben veel contacten en overleg met mensen uit de provincie.

Het feit dat het toezichtdecreet voor de provincies werd versoepeld, toont aan dat het Vlaams Parlement oog heeft voor de provincies. U mag de knelpunten aanhalen, maar u mag ook zeggen wat goed is. Het is positief dat we u hebben gehoord, maar u mag niet zeggen dat er niets wordt aan gedaan. Het gemeentedecreet zal wellicht eerder aan bod komen, omdat het provinciedecreet nog naar de Raad van State moet. Er mag geen parallel tussen die twee decreten worden getrokken.

De heer Jan Durnez : We zijn blij dat we naar hier kunnen komen. Het is nu eenmaal zo dat de provincies in tegenstelling tot de gemeenten geen rechtstreekse informanten hebben in dit parlement.

Ik wil nog een belangrijk element aanhalen. Als een gevolg van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking zal vanaf november 2003 voor een gemeenteraadslid dat tevens lid is van de provincieraad, niet langer de mogelijkheid bestaan om zijn gemeente te vertegenwoordigen in bestuursorganen van intergemeentelijke verenigingen. In de praktijk zal dat heel wat verschuivingen tot gevolg hebben.

De onverenigbaarheid werd in het leven geroepen op basis van de stelling dat de provincies uit het interlokale niveau zouden verdwijnen. Op het laatste ogenblik is die stelling gewijzigd om financiële redenen, maar de bepaling over de onverenigbaar-

heid is blijven staan. Er werd ons vervolgens meegedeeld dat dat euvel zou worden rechtgezet, maar dat is blijkbaar nog niet gebeurd. Ik denk dat alle politieke families dit als een probleem zullen ervaren.

De heer Cis Schepens : Ik dacht dat die regeling pas van kracht zou worden na de volgende provincieraadsverkiezingen. Die zijn er pas in 2006.

De heer Jan Durnez : Die regeling zal gelden vanaf oktober 2003.

De heer Cis Schepens : Dan moet ik me daarover opnieuw informeren. Ik had een voorstel klaar om de situatie recht te zetten, maar ik heb dat niet ingediend omdat me werd meegedeeld dat de regeling pas vanaf 2006 zou gelden.

De heer Jan Durnez : Die bepaling is blijven staan en zal binnenkort voor problemen zorgen.

De voorzitter : De commissie evalueert dat decreet nauwgezet onder impuls van de heer Wille, een van de weinige uitgesproken provincialisten in dit huis. Ik neem dus aan dat uw belangen zeer goed zullen worden verdedigd.

De heer Jan Durnez : Ik denk dat er veel oud-provincieraadsleden in dit parlement zitten en dat er behalve de heer Wille dus nog wel een aantal volksvertegenwoordigers zullen zijn die oog hebben voor het tussenbestuur.

De voorzitter heeft de discussie over de interbestuurlijke samenwerking aangehaald. Daarvoor zou ook een oplossing moeten worden gezocht. De interlokale samenwerking was een tijdelijke constructie. Nu is het echter nodig dat we de zaken op een ordelijke manier uit elkaar halen. Er moet duidelijk worden bepaald wie wat doet. Wanneer er wordt samengewerkt, moet dat bovendien gebeuren op basis van een overeenkomst die werkelijk een overeenkomst is. Ze moet 'meetbaar' zijn en beide partijen moeten erover kunnen onderhandelen.

Er zijn grote en kleine voorbeelden van interbestuurlijke samenwerking. Ik denk bijvoorbeeld aan de oude sui-generisconstructies op het territorium van de provincies, zoals VZW's bij echt tijdelijke instanties en bij streekplatformen, STC's en regionale landschappen. Er bestaat een zee van buitendiensten van het Vlaamse Gewest. Er moet in die massa van instellingen en organisaties toch wat orde worden gecreëerd.

Een aantal problemen in dit verband kunnen worden opgelost via een decreet over interbestuurlijke samenwerking.

In West-Vlaanderen loopt het Beaufort-project. Op één na nemen alle kustgemeenten daaraan deel samen met het provinciebestuur en het Vlaamse Gewest. Het gaat om een budget van 180 miljoen frank en eigenlijk getuigt het niet van een goed bestuur om voor dit project alleen een nieuwe VZW op te richten en mandatarissen als privé-persoon te laten besturen met overheidsgeld.

Alle bestuursniveaus hebben de opdracht om te zorgen voor een goed beleid. De middenbesturen zorgden vroeger voor communicatie tussen het hogere en het lagere bestuursniveau, maar nu zijn er andere communicatiemiddelen en staat die functie dus onder druk. Om te besturen is er natuurlijk meer nodig dan communicatie alleen.

De voorzitter : Ik dank de sprekers voor hun bijdrage.

De verslaggever,

Cis SCHEPENS

De voorzitter,

Jan PENRIS